

Eastern Europe Studies Centre
Est. 2006

KINIJOS IR TALIBANO SANTYKIŲ DINAMIKA IR JOS APRAIŠKOS KINIJOS VIDAUS ŽINIASKLAIDOJE

RAIGIRDAS BORUTA, JIABIN SONG

Ivadas

Nuo 2001 m. Afganistanas išlieka vienu iš didžiausių karštųjų geopolitinių taškų pasaulyje. Taip yra ne tik todėl, kad ši šalis buvo pagrindinė Jungtinių Valstijų pasaulinio karo su terorizmu veiksmų vieta, bet ir todėl, kad Afganistano geografinė padėtis yra svarbus veiksnys, lemiantis didžiųjų šalių dėmesį šiai šaliai. Pavyzdžiui, tai susiję su buvusių sovietinių respublikų saugumo problemomis, taip pat su Rusijos įtarimais dėl JAV ketinimų Vidurio Azijos regione. Tai taip pat turi įtakos Pakistano interesams po dešimtmečius trukusio įsitraukimo į Afganistano reikalus ir, kaip ir kita Afganistano kaimynė – Iranas – yra susirūpinusi dėl savo šių mažumos šalyje. Visos šios aplinkybės neišvengiamai pavertė Afganistaną intensyvios galios konkurencijos arena.

RAIGIRDAS BORUTA

yra RESC Kinijos tyrimų programos asocijuotas ekspertas ir VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doktorantas. Centrinio Lankašyro universitete (JK) jis įgijo Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono studijų (Kinijos studijų kryptis) bakalauro laipsnį. 2020 m. Sičuanu universitete (Kinija) baigė tarptautinių santykių magistrantūros studijas.

JIABIN SONG

yra Vytauto Didžiojo universiteto Diplomatinės ir tarptautinių santykių programos magistrantūros studentas. Vytauto Didžiojo universitete įgijo pasaulio politikos ir ekonomikos bakalauro laipsnį.

Tarp visų Afganistano kaimynių kylanti didžioji galybė – Kinija – ir jos augančios ambicijos regione lėmė, kad ši Vidurio Azijos šalis užima svarbią vietą jos užsienio politikos darbotvarkėje. Pekino nuomone, Talibanas tapo neišvengiamu geopolitinio žaidimo Afganistane dalyviu, todėl pastarųjų 20 metų Kinijos ir Talibanų santykių analizė gali būti puiki proga stebėti Kinijos viešąją ir užsienio politiką.

Šiame analitiniame straipsnyje analizuojama Kinijos užsienio politikos Afganistano Talibanų atžvilgiu dinamika, taip pat vidaus kultūros politikos ir šalies užsienio politikos pokyčių 2001–2021 m. sinergija. Straipsnį sudaro trys dalys: 1-oje dalyje retrospektyviai apibendrinami Kinijos ir Afganistano Talibanų geopolitinio konteksto kontūrai; 2-oje dalyje Kinijos vidaus kultūros politika, susijusi su Talibanų įvaizdžio formavimu, nagrinėjama per visuomenės komunikacijos perspektyvą (t. y. žiniasklaidos darbotvarkės vaidmuo formuojant viešąją nuomonę); 3-ioje ir paskutinėje dalyje analizuojama *raison d'état* Kinijos politikos formuotojų sprendimo palaikyti glaudesnius ryšius su Talibanu. Šiame tyrime atskleidžiamos sąsajos tarp Talibanų įtakingumo pokyčių Afganistano politikoje ir Kinijos užsienio ir kultūros politikos Talibanų atžvilgiu.

1 DALIS: bendras Kinijos ir Talibanų santykių kontekstas

Per pastaruosius du dešimtmečius Pekinas labai dažnai keitė savo požiūrį į Talibanų atžvilgiu. Konkrečiai, kadaise buvęs atviras priešiškus islamistų grupei palaipsniui virto stebėtina teigiama pozicija ir noru bendradarbiauti. Tokį ryškų kontrastą lėmė tai, jog Pekinas savo politikoje Afganistano atžvilgiu taiko apsidraudimo strategiją: Kinijos noras arba nenoras bendrauti priklauso nuo Pekino kruopščių skaičiavimų ir rizikos įvertinimų, pagrįstų faktine politine padėtimi Afganistane.

1.1. 2001–2014: Kinijos priešiškus Talibanų atžvilgiu

Dar prieš Rugsėjo 11-osios įvykius, kurie pastūmėjo JAV pradėti karą su terorizmu, Pekino negatyvus požiūris į Talibanų buvo akivaizdus: 1996 m. šiai islamistų grupei paėmus valdžią šalyje, Kinija sustabdė savo diplomatinį atstovavimą ir atsisakė pripažinti Talibanų valdymą Afganistane (Kinijos ambasada atnaujino veiklą tik 2002 m.). Visą dešimtąjį dešimtmetį Kinija, Indija, Rusija ir Jungtinės Valstijos aktyviai rėmė Jungtinį islamo nacionalinį Af-

ganistano gelbėjimo frontą (judėjimą prieš talibus, taip pat vadinamą Šiaurės aljansu), nors tai kėlė pavojų pakenkti Pekino ryšiams su Pakistanu, kuris palaikė talibus. Tačiau dėl kruopščių Pekino skaičiavimų ir pasimistiškesnio požiūrio į Afganistaną be Talibanų požiūris ėmė keistis. Įdomu tai, kad likus metams iki JAV „karo su terorizmu“ buvo tam tikrų ženklų, rodančių pasitangą užmegzti glaudesnius ryšius. 2000 m. gruodžio mėn. Lu Šulinas (Lu Shulin) (tuometinis Kinijos ambasadorius Pakistane) susitiko su Talibanų lyderiu mula Omaru. Jis buvo patikintas, kad mainais į Kinijos politinę paramą Talibanas užtikrins, jog Sindziango teroristinės grupuotės nebus remiamos¹. Tais pačiais metais Pekinas susilaikė balsuojant dėl JT Saugumo Tarybos rezoliucijos dėl sankcijų Talibanui; tuo metu jis išliko neutralus ir nevetavo su Talibanu susijusių sprendimų.

2001–2014 m. Kinijos diplomatinis požiūris į Afganistaną buvo palyginti santūrus. Pekinas apsiribojo tik minimalių ryšių su vyriausybe palaikymu, teikdamas tam tikrus mokymus ir humanitarinę pagalbą. Padėtis buvo atidžiai

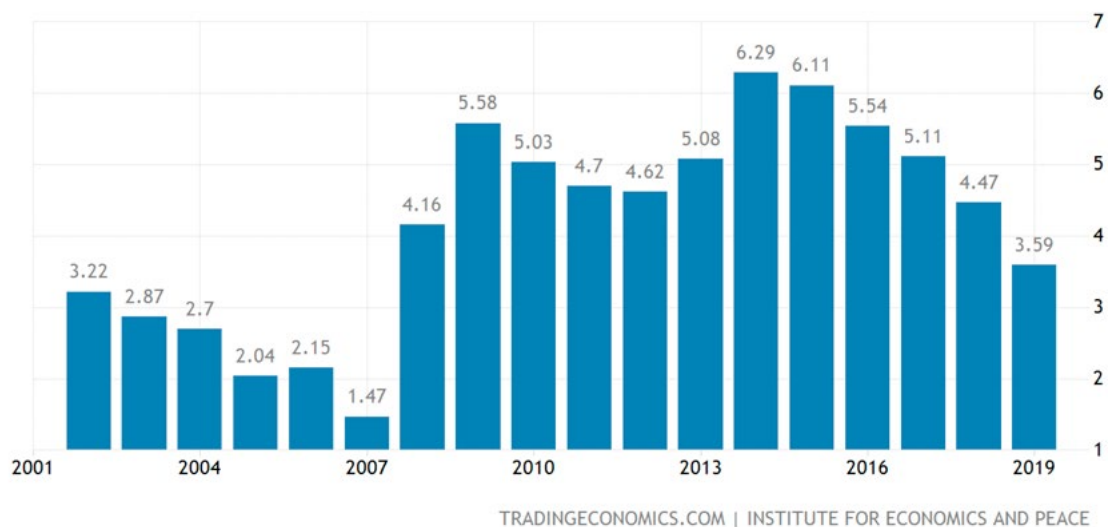
stebima, o neoficialūs ryšiai su įvairiomis Afganistane veikiančiomis grupėmis buvo palaidomi, bet itin minimaliai. Iki maždaug 2012 m. Kinija nepalaikė oficialių kontaktų su Talibanu, tačiau didėjanti vidaus terorizmo problema ir potencialios grėsmės Kinijos stabilumui nuolat vertė Pekiną persvarstyti savo politiką Afganistano atžvilgiu.

2009 m. Kinija ir Talibanas patyrė didžiausią įtampą. Dėl smarkiai pablogėjusios saugumo padėties Sindziange ir padažnėjusių teroristinių išpuolių visoje šalyje (žr. 1 pav.) Kinijoje² prasidėjo karštos diskusijos dėl galimo sausumos pajėgų dislokavimo Afganistane bei taip pat dėl Vachano koridoriaus tiekimo kelių atvėrimo užsienio pajėgoms.

Tačiau, kaip teigia Swaine, Pekinas galiausiai atmetė šią idėją, remdamasis šiais argumentais: a) dėl karinių priemonių panaudojimo gali pablogėti saugumo padėtis Sindziange; b) Kinija nuo seno laikosi principo nesiųsti savo sausumos pajėgų į užsienį; c) pesimizmas dėl galimybės nugalėti Talibaną karinėmis priemonėmis; d) nenoras turėti tiesioginių sąsajų su JAV intervencija Afganistane.³

Nuo 2012 m. Pekinas ėmė aktyviai spręsti Afganistano problemą. 2012 m. Kabule lankėsi tuometinis saugumo vadovas Džou Jonkangas (Zhou Yongkang), tapęs aukščiausio rango Kinijos atstovu, apsilankiusiu šioje šalyje per pastaruosius dešimtmečius⁴. Kaip 2010 m. politikos apžvalgoje teigė Ng, lyginant su JAV, Kinijos sprendimas užimti aktyvesnę poziciją pagrįstas vis labiau besiskiriančiu strateginiu suvokimu:

„Nors Jungtinės Valstijos pirmenybę teikia ryžtingai karinei pergalei ir Afganistano vyriausybei be Talibano įtakos, Kinija abejoja, ar tai įmanoma. (...) ji teikia pirmenybę taikiam karo Afganistane sprendimui derybų keliu, ir net jei galutiniame sprendime dalyvaus arba jį kontroliuos Talibanas, Kinija greičiausiai sutiks ir bendradarbiaus su bet kuria Kabule valdžioje esančia vadovybe.“ (Ng, 2010, p. 4)⁵

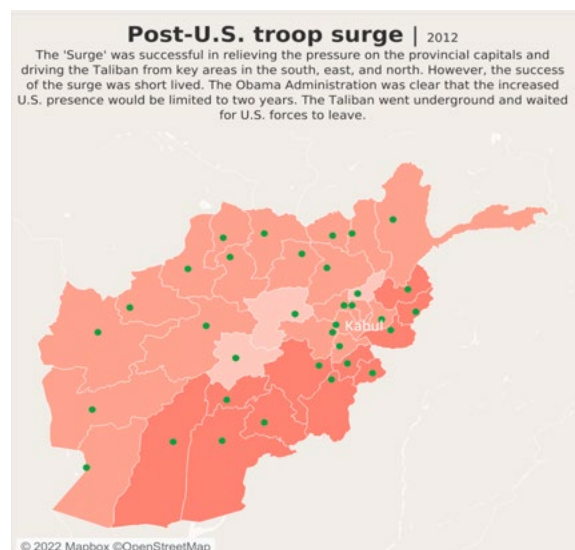
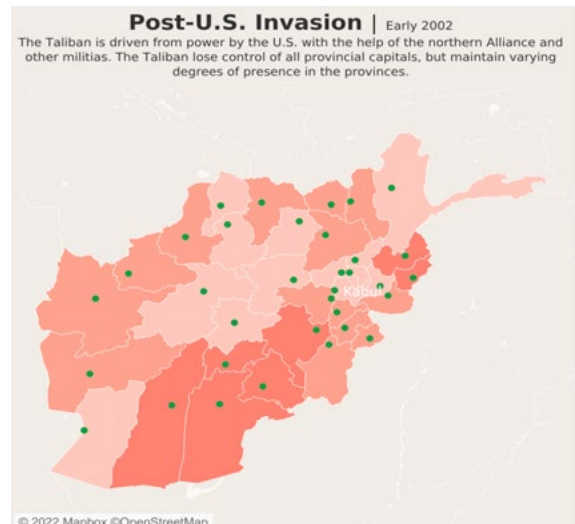
1 pav. Kinijos terorizmo indeksas: išsami pasaulinių terorizmo tendencijų ir modelių nuo 2000 m. analizė. Terorizmo poveikis vertinamas taip: (0–10), 0–2 (labai žemas), 2–4 (žemas), 4–6 (vidutinis), 6–8 (aukštas) ir 8–10 (labai aukštas). Šaltinis: Ekonomikos ir taikos institutas

1.2. 2014–2021: laipsniška Pekino politikos Talibano atžvilgiu kaita

Nuo 2014 m. Pekinas palaipsniui keitė savo politiką Talibano atžvilgiu, nuo ankstesnio priešiško pereinamas prie nedrąsių kontaktų bei siekdamas užmegzti derybas su šia grupuote. Kas lėmė šį reikšmingą pokytį, paskatinusį Kiniją permąstyti savo užsienio politiką šios ekstremistinės grupuotės atžvilgiu⁶ Kinijos vakarinėje kaimynystėje?

Žvelgiant iš tarptautinės politikos perspektyvos, Kinijos politikos pasikeitimo priežastys buvo dvejopos. Pirmą, kaip „Arabų pavasario“ atgarsis, sparčiai kylanti ISIL (t. y. „Irako ir Levanto islamo valstybė“), susiformavusi iš senojo nacionalistinio Ba’ath režimo likučių, tapo vis rimtesniu iššūkiu Jungtinėms Valstijoms. Ši nauja teroristinė organizacija ne tik kėlė didžiulę grėsmę arabų pasauliui, bet, dėl jos teroristinės veiklos, į Europos Sąjungos šalis pradėjo plūsti pabėgėlių srautai. Todėl 2011 m., kai prasidėjo Sirijos pilietinis karas ir dėl nesibaigiančios Europos migracijos krizės kilo precedento neturintis spaudimas, nauja situacija privertė Jungtines Valstijas pakoreguoti savo saugumo darbotvarkę, siekiant stabilizuoti transatlantinius santykius ir sušvelninti savo sąjungininkų Europoje nerimą. Nuo to laiko JAV pakeitė savo saugumo politikos prioritetą – nuo Talibano perėjo prie ISIL. Toks žingsnis reiškė, kad Talibanas tapo antraeiliumi Vašingtono karinės operacijos taikiniu, o tai suteikė papildomų galimybių Kinijos diplomatinėms manevrams užmezgant ryšį su Talibanu – dėl precedento, kurį sukūrė pirminis JAV požiūris į Talibaną.

Antra, didėjant Talibano pajėgoms ir 2013 m. išvedus Tarptautinės saugumo paramos pajėgas (ISAF), jėgų pusiausvyrą Afganistane smarkiai pasikeitė Talibano naudai (žr. 2 pav.).

2 pav. 2002–2012 m. Talibano kontroliuojamų teritorijų pokyčiai (■ spalva reiškia, kad Talibano įtakos teritorijoje nėra arba ji nežymi, ■ spalva reiškia, kad Talibano įtaka teritorijoje yra minimali ir sudaro apie 25 %, o ■ spalva reiškia, kad Talibano įtaka teritorijoje yra vidutinė ir sudaro apie 50 %). Akivaizdi tendencija yra ta, kad Talibanas atsinaujino per partizaninio karo metus. Šaltinis. FDD „Long War Journal“.⁷

Ši nauja realybė privertė Kiniją persvarstyti savo ankstesnius prioritetus Afganistano atžvilgiu. Iki 2014 m. Pekino politika šalies atžvilgiu buvo didžiaja dalimi nukreipta į „vyriausybės, kurioje nedominuoja Talibanas“, sukūrimą.⁸ Tuo tarpu ji tuo pat metu laikėsi visa apimančio požiūrio ir palaikė minimalius ryšius ne tik su Ashraf Ghani vyriausybe, bet ir su daugeliu šalies regioninių grupuočių. Kita vertus, po 2014 m. Kinija pradėjo palaipsniui pereiti prie politikos, orientuotos į Talibaną. Nepaisant to, šalies situacijoje nebuvo aiškių ženklų, kuri pusė bus galutinė Afganistano konflikto nugalėtoja. Taigi Kinija neoficialiai tarpininkavo Talibano ir Afganistano vyriausybės derybose 2014 m. lapkričio mėn. ir 2015 m. gegužės mėn. (žr. Priedo 1 lentelę), tačiau jos politika buvo „dvipusės lažybos“.⁹

Galutinis ir esminis pokytis įvyko 2020 m. vasario 29 d. Jungtinėms Valstijoms ir Talibanui sudarius taikos susitarimą, kuris buvo galutinis žingsnis, ipso facto „paskelbęs“ Afganistano vyriausybės pabaigą. Pekinas tai gerai suprato; jis žino, kad būtina užmegzti stabilius santykius su būsimoju Afganistano valdovu. Be to, pastaraisiais metais Šiaurės vakarų Sindziango provincijoje įgyvendintos griežtos ir beatodairiškos saugumo priemonės užtikrina, kad Pekinas turi pakankamai kozirių prieš šią radikalią grupę. Iš tiesų Pekinas šią periferinę provinciją laiko svarbiausia jungtimi su Juostos ir kelio iniciatyva, kuria jis siekia prisijungti prie Vakarų rinkų.

Viena vertus, dėl Pekino naujosios „geležinio kumščio“ saugumo politikos Sindziange Talibanui tapo labai sunku daryti įtaką provincijoje, nepaisant to, kaip jam sekasi tai daryti likusioje pasaulio dalyje. Kita vertus, Pekinas žino, kad turi derybinį kozirį, kurio Talibanas nori, – tai yra diplomatinis pripažinimas ir parama tarptautinėje politikoje¹⁰. Taigi Pekino ir Talibano sąveika tapo daug intensyvesnė ir galiausiai pasiekė kulminaciją: 2021 m. liepos 28 d. Tiandzine, kai Kinijos užsienio reikalų ministras Vangas Yi (Wang Yi) surengė derybas su Talibano atstovais. Galiausiai verta paminėti, kad Kinija yra pirmoji šalis, kuri suteikė pagalbą Talibano režimui¹¹ nuo tada, kai šis perėmė šalies kontrolę.

2 DALIS: dviejų dešimtmečių Kinijos vidaus žiniasklaidos pranešimų apie Talibaną dinamika

Valstybinės žiniasklaidos vaidmuo autoritariniuose ar totalitariniuose režimuose dažnai yra ypatingai svarbus. Kinijos propagandos sistemos ryšių su visuomene specialistai yra vieni geriausių šios srities ekspertų pasaulyje. Bet kuriai vyriausybei visuomenės parama yra gyvybiškai svarbi jos užsienio politikai, todėl žiniasklaidos darbotvarkės sinchronizavimas su užsienio politikos tikslais suteikia didelį pranašumą politikos formuotojui, ir Kinija neabejotinai turi šį pranašumą. Šiuolaikinėje vidaus politikoje Kinijos komunistų partija (KKP) turi du esminius pranašumus: 1) ji kontroliuoja žiniasklaidą ir 2) informacijos sklaida ir prieinamumas itin ribojamas.

Siekdama apriboti privačios žiniasklaidos informavimo apie užsienio reikalus mastą, KKP taiko vadinamąją kultūrinę politiką – reglamentą dėl „CN serijos numerių“¹². Net ir tie žurnalai (popieriniai ar skaitmeniniai), kurie nepriklauso valstybei, pirmiausia turi pateikti paraišką CN serijos numeriui gauti iš šalies Nacionalinės spaudos ir leidybos administracijos prieš teisėtai pradėdami leisti žiniasklaidos leidinius. Jei privatus leidėjas pažeidžia oficialios orientacijos principą (pvz., Pekinas kritikuoja tam tikrą užsienio šalį ar grupę, o privatus leidėjas ginčija šį politinį diskursą) arba atskleidžia tam tikrą jautrią informaciją apie socialinį ar politinį karštąjį tašką, iš anksto negavęs atitinkamo leidimo, privatus leidėjas netenka CN serijos numerio. Be to, dėl šios „CN“ kultūros kontrolės politikos Kinijos privatūs leidėjai yra linkę laikytis KKP propagandinio požiūrio ir patys tikrinti savo turinį.¹³ Todėl žiniasklaidos interesai ir partijos politiniai interesai susilieja, sudarydami propagandinį aljansą. Todėl, nors Kinijoje yra didžiulis privačių žiniasklaidos priemonių sektorius, bendras užsienio reikalų nušvietimo spektras išlieka menkas.

2014 m. Kinijos žiniasklaidos pranešimai apie Talibaną ėmė keistis, nes Pekinas pakeitė savo užsienio politiką Talibanu atžvilgiu. Žinoma, net ir turint itin sofistikuotą KKP propagandos mašiną, Talibanu nušvietimas kitomis spalvomis buvo nelengva užduotis. Vienintelis įmanomas būdas buvo naudoti įtikinėjimo metodus ir žiniasklaidą, kad palaipsniui pakeistų paprastų Kinijos piliečių požiūrį į Talibaną. Taikydamas šią strategiją Pekinas galėtų formuoti priimtina viešąją nuomonę, kad galėtų įgyvendinti savo užsienio politikos darbotvarkę.

2.1. Talibanas kaip grėsmė regiono ir vidaus stabilumui (2001–2013 m.)

2001 m., kai JAV operacija „Tvirta laisvė“ (OEF) pradėjo karinius veiksmus prieš Talibaną Afganistane, sunku neigti, kad toks karas buvo palankus Pekinui. Tai buvo didelis palengvinimas, susijęs su Sindziango saugumo padėtimi, taip pat tai padėjo atitraukti dėmesį nuo JAV ideologinio priešiško Kinijai, kurį keitė pragmatinis poreikis bendradarbiauti regione kovojant su terorizmu. Todėl, nors JAV buvimas šalies vakaruose kėlė grėsmę Kinijos saugumui, tuometinis pirmininkas Džiangas Zeminas (Jiang Zemin) patvirtino, kad remia JAV karinę kampaniją¹⁴. Be to, kaip matyti iš 1.1 dalyje pateiktos analizės, po JAV karinės kampanijos Afganistane teroristinė veikla Kinijoje (t. y. Sindziango provincijoje) nuolat mažėjo, ir tai, be abejonės, buvo itin paranku Pekinui.

Vykdamas šią užsienio politiką, Talibanu įvaizdis oficialioje Kinijos žiniasklaidoje (žr. Priedo 2 lentelę) per visą Džiangos ir Hu valdymo laikotarpį (2001–2013 m.) buvo vaizduojamas kaip grėsmė regiono ir vidaus stabilumui. Be to, šis neigiamas nušvietimas pasiekė kulminaciją per 2009 m. liepos mėn. vykusias Ūrūmqi riaušes, kai Kinijos socialinę žiniasklaidą užplūdo daugybė smurto vaizdų ir sustiprėjo visuomenės nacionalistinės nuotaikos. Tuo metu oficialioji žiniasklaida neigiamai atsiliepė apie Talibaną ir pasiekė tokį mastą, kad buvo atvirai svarstoma galimybė Kinijai siųsti karius į Afganistaną.^{15, 16} Visus šiuos metus (2001–2013 m.) oficialiosios Kinijos žiniasklaidos diskursas apie Talibaną buvo pasakojamas per Sindziango separatistinio judėjimo ryšių su Talibanu prizmę.

2.2. Talibanas kaip politinis judėjimas, kuris yra regiono stabilumo pagrindas (2014–2021 m.)

Iš 3 lentelės (žr. priedą) matyti, kad 2014 m. pabaigoje (tiksliau, 2014 m. gruodį - praėjus mėnesiui po slapto susitikimo su Talibanu delegatais) Kinijos valstybinė žiniasklaida pradėjo kultivuoti perėjimą prie būdų, leisiančių visuomenei „suprasti“ arba „iširti“ Talibanu požiūrį. 4 lentelėje (žr. priedą) pateikti naujienų pranešimai aiškiai rodo, kad tuo pačiu laikotarpiu Kinijos privačioje (vietinėje) žiniasklaidoje Talibanu įvaizdis pradėjo keistis nuo itin blogio įvaizdžio iki santykinai normalaus ar neutralaus grupuotės vaizdavimo. Kitaip tariant, egzistavo sinergija tarp viešojo diskurso privačioje ar vietinėje žiniasklaidoje ir oficialaus diskurso argumentų Talibanu tema.

Kaip minėta šios dalies pradžioje, Pekino žiniasklaidos darbotvarkė griežtai derinama su jos politiniais poreikiais. Šiuo atveju tokie poreikiai kyla iš jos užsienio politikos darbotvarkės. KKP nori, kad jos politika, nesvarbu, ar ji susijusi su vidaus, ar su užsienio reikalais, sulauktų palaikymo ar bent jau pašalintų Kinijos viešosios nuomonės pasipriešinimą, todėl jos propagandos departamentas¹⁷ turi pasitelkti žiniasklaidą, kad pasiektų šį tikslą. Vis dėlto problema yra ta, kad centriniai partijos žiniasklaidos šaltiniai, tokie kaip „People’s Daily“ ar „Xinhuanet“ (kaip minėta lentelėje), yra labai įtakingi. Jei jie užims radikalią poziciją, tikėtina, kad bus pasiekta geresnių rezultatų nei privačioje Kinijos žiniasklaidoje. Priešingai, dėl tos pačios priežasties ji sulauks tarptautinės bendruomenės pasekmių. Todėl reikia alternatyvių galimybių: privačią žiniasklaidą naudoti kaip kanalą ir (arba) informacijos sklaidėją, kad būtų galima pateikti kritiškesnį požiūrį, be to, kad ji sąveikautų su oficialiu diskursu ir atliktų stiprintojo vaidmenį.

Žiniasklaidos darbotvarkė 2014–2021 m. laikotarpiu buvo nukreipta į Talibanu, kaip neišvengiamo geopolitinio žaidimo dalyvio, vaizdavimą šalies visuomenei. Atsižvelgiant į nuolat didėjančią Talibanu galią Afganistane, kai 2014 ir 2015 m. NATO pasitraukė iš šalies¹⁸, oficialus KKP diskursas išliko atsargus dėl Talibanu ketinimų Kinijos atžvilgiu. Nuo 2016 m., at-

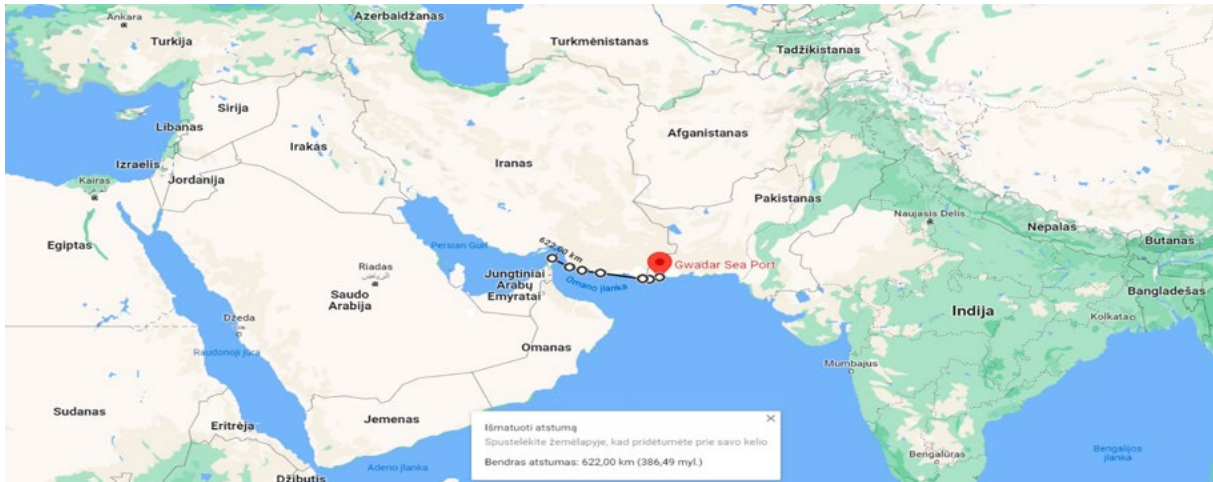
sižvelgiant į besikeičiančius derybų su Talibano delegatais rezultatus ir, dar svarbiau, Afganistano karinio konflikto rezultatus, atrodė, kad Talibanas gali užvaldyti didelę Afganistano dalį, o gal net ir visiškai perimti valdymą. Taigi, kaip matyti iš dviejų pirmiau pateiktų žiniasklaidos lentelių, oficialiosios ir privačios žiniasklaidos tonas aprašant Talibaną palaipsniui pasikeitė į neutralų. Paskutinis šio socializacijos pokyčio etapas prasidėjo 2020 m. vasarį, kai JAV ir Talibano taikos susitarimas išskleidė miglą dėl Talibano statuso Afganistano ateityje. Tada KKP centrinė žiniasklaida pradėjo spartinti socializacijos tempą ir intensyvumą, akcentuodama teigiamus aspektus.

Chronologinė Talibano įvaizdžio kaitos raida per du dešimtmečius, kai apie jį rašė Kinijos žiniasklaida, aiškiai rodo, kad Pekino žiniasklaidos darbotvarkė griežtai priklauso nuo viešosios politikos poreikių. Talibano įvaizdis propagandos sistemoje ilgainiui nuolat keitėsi. Be to, 2014 m. įvyko svarbus lūžis, kai padidėjo poreikis stiprinti Pekino ir Talibano ryšius ir, tuo pačiu, keisti visuomenės požiūrį į šią grupuotę.

3 DALIS: Kinijos sprendimo stiprinti ryšius su talibais priešastys

Žvelgiant per geopolitinę prizmę, galima daryti išvadą, kad Kinijos užsienio politikos *raison d'état* Afganistano Talibano atžvilgiu turi penkis pagrindinius tikslus – kiekvienas iš jų susijęs ir su saugumu, ir su ekonominiais motyvais:

1. **Afganistano stabilizavimas.** Šis tikslas daugiausia susijęs su Juostos ir kelio iniciatyva (BRI). Be stabilios kaimyninės aplinkos būtų nelengva užtikrinti tarptautinės prekybos kelią per Vidurinės Azijos šalis. Todėl labai svarbu, kad Pekino BRI strategijai netrukdytų ekstremistinių religinių grupių veikla. Be to, bendradarbiavimas su Talibano režimu grindžiamas ne tik Kinijos gebėjimu užtikrinti savo investicijas Afganistano kaimyninėse šalyse (pavyzdžiui, nuo 2013 m. pusė Kinijos suvartojamų gamtinių dujų - apie 24,4 mlrd. m³ – gaunama iš Turkmenistano,¹⁹ o dėl neseniai kilusių Kinijos ir Australijos ginčų sustabdžius Australijos SGD importą, Kinija dar labiau pasikliauja šios Vidurio Azijos šalies gamtinėmis dujomis). Be to, pagrindinė suskystintųjų gamtinių dujų infrastruktūra, kurią sudaro Vidurinės Azijos ir Kinijos dujotiekis, turi didelę atkarpą – 530 kilometrų - einančią per Uzbekistaną (kuris dėl Uzbekistano islamo judėjimo (IMU) teroristinės veiklos yra padidintos rizikos šalis), todėl Kinija turi būti tikra, kad ši situacija išliks stabili. Žvelgiant iš Kinijos perspektyvos, Talibanas potencialiai gali padėti Kinijai nuslopinti kitų teroristinių grupuočių (pvz., ISKP - Islamo valstybės Chorasano provincija ir IMU - Uzbekistano islamo judėjimas) veiklą regione.
2. **Sindziango klausimas.** Šis tikslas yra svarbus Kinijos vidaus saugumui, nes apima Pekinui opų klausimą dėl Afganistano talibų ir Rytų Turkestano nepriklausomybės judėjimo (ETIM) bendro religinio ir ideologinio ryšio. Vienas iš svarbiausių pastarųjų Kinijos ir Talibano derybų klausimų buvo tas, kad Talibanas turi pažadėti nepadėti ETIM ir nesikišti į Kinijos Sindziango reikalus.²⁰

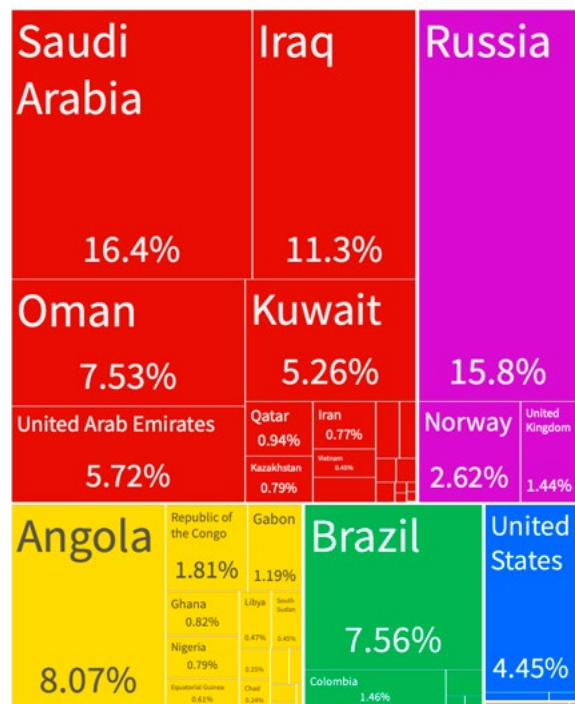
3 pav. Atstumas nuo Gvadarų jūrų uosto iki Ormuzo sąsiaurio - mažiau nei 650 km.
Šaltinis: Google Maps

Be to, Sindziango provincija yra pagrindinis Kinijos Juostos ir kelio iniciatyvos geografinis centras; jei neramumai (nesvarbu, ar jie kiltų dėl teroristinės ir (arba) separatistinės veiklos, ar dėl vykstančio pilietinio karo tarp Talibano ir ISKP) persimestų į Sindziangą, tai neišvengiamai trukdytų nuolatinei BRI plėtrai.

3. **Pakistano Talibano klausimas.** Kinija, laikydama Jungtinių Valstijų politikos, atskyrė Afganistano Talibaną nuo Pakistano Talibano ir tik pastarajam priskyrė teroristinės grupuotės statusą. Didžiausią susirūpinimą dėl šios teroristinės grupuotės Kinijai kelia potencialus pavojus Kinijos ir Pakistano ekonominis koridorius (CPEC) projekto plėtrai ir stabilumui, kuris jungia Vakarų Kiniją su naujuoju Gvadarų uostu Pakistano pietuose.²¹ Palyginti su ekonomine perspektyva, šis geografinis koridorius Kinijai turi daug didesnę strateginę reikšmę, t. y. jis gali tapti alternatyviu šalies žalios naftos importo iš Persijos įlankos keliu tuo atveju, jei Malakos sąsiauris būtų užblokuotas galimo konflikto metu (žr. 3 ir 4 pav.).

Import Origins (2020)

Total: \$150B

4 pav. Kinijos žalios naftos importo ištakos 2020 m²²

2015 m. 53–58 proc. Kinijos suvartojamos naftos priklausė nuo Artimųjų Rytų, o visa ši nafta keliavo per Malakos sąsiaurį, todėl, neturint alternatyvaus maršruto, bet koks pertrūkis sąsiauryje būtų didelis smūgis Kinijos energetiniam saugumui²³. Būdamas didžiausia pasaulyje naftos pirkėja, Kinija stengiasi diversifikuoti savo energijos importo struktūrą (pavyzdžiui, sudarius sutartį su Rusija ir investavus į atitinkamą naftotiekį, Rusijos dalis pasiekė 15 % viso jos naftos importo). Tačiau, EIA duomenimis, Persijos įlankos regionas, kaip pagrindinis naftos importo šaltinis, vis dar sudaro 44 proc. Kinijos importo portfelio. Be to, jei palygintume Kinijos nacionalinio statistikos biuro ir EIA ataskaitos²⁴ duomenis, jų apimtys mažai skiriasi, todėl Kinijos energetinis saugumas vis dar iš esmės priklauso nuo naftos importo iš Persijos įlankos.

Skirtingai nei kitos energijos rūšys, pavyzdžiui, gamtinės dujos ar SGD, neapdorota nafta yra pagrindinė žaliava įvairiems naftos produktams. Taigi šis naftos importas yra tiesiogiai susijęs su Kinijos išsilaisvinimo armijos (PLA) kariniu pajėgumu ir įprastu energetiniu saugumu. Todėl Kinija, saugodama CPEC jungties saugumą, ipso facto saugo savo naftos importą iš Persijos įlankos. Šiuo atveju Kinija tikisi, kad Afganistano Talibano režimas darys įtaką Pakistano Talibanui ir užtikrins, kad šie nevalstybiniai veikėjai nekeltų problemų Kinijos ir Pakistano ekonominiame koridoriuje. Be to, Gvadaro uostas yra vienas geriausių pasaulyje giliavandenių uostų - jis ne tik importuoja naftą iš Arabijos jūros, bet ir gali prisijungti prie būsimo Irano ir Pakistano dujotiekio. Jame taip pat yra jūrų uostas, kuriame potencialiai gali prisišvartuoti lėktuvnešis.²⁵ Be to, visos iš Kinijos į uostą eksportuojamos prekės, kaip ir iš uosto į Kiniją keliaujanti energija, turi vykti per koridorių. Tai dar vienas dalykas, į kurį Pekinas atsižvelgia derybose su Talibanu.

4. Narkotikų problema. Afganistanas yra didžiausias opiatų augintojas pasaulyje; būtent dėl alternatyvių ekonominių galimybių stokos ir dešimtmečius trunkančio konflikto ten gyvenantys žmonės gyvena augindami opiumą. Nors Talibano režimas pažadėjo nutraukti opijaus auginimą jo valdymo laikotarpiu, tačiau dėl tarptautinių

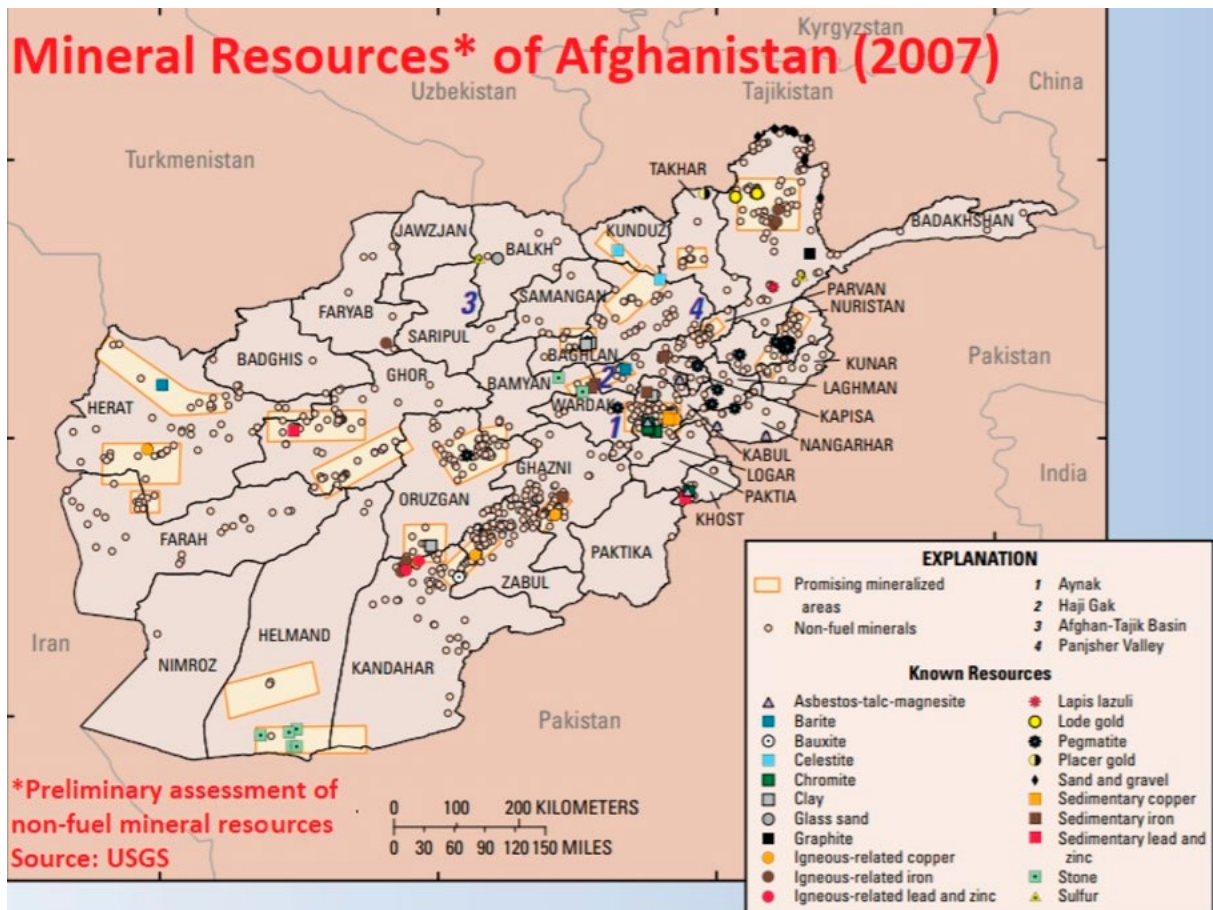
sankcijų ir kietosios valiutos poreikio karinei įrangai įsigyti, kad galėtų tęsti pilietinį karą su kitomis teroristinėmis grupuotėmis, labai tikėtina, kad jis neatsisakys pajamų, gautų iš neteisėto narkotikų eksporto.^{26, 27} Todėl, nors jo „pagrindinė rinka“ yra Europa per Vidurinės Azijos šalis ir Rusiją (žr. 5 pav. toliau nurodytas Afganistano narkotikų prekybos kryptis), Pekinas vis tiek nori užtikrinti, kad neteisėta prekyba narkotikais nedidėtų.

5. Gamtos ištekliai. Apskaičiuota, kad Afganistano gamtinių išteklių vertė siekia maždaug 3 trilijonus JAV dolerių.²⁸ Šalies ištekliais, be kitų šalių, domisi ir Kinija. Be ekonominių žaliavų, tokių kaip varis, geležis, anglis ir kt., ir su karine sritimi susijusio urano bei retųjų žemių, Pekiną taip pat labai domina strateginiai ištekliai artėjančiai mažo anglies dioksido kiekio technologijų erai, tokie kaip litis, kobaltas ir grafitas (t. y. pagrindiniai ličio jonų akumuliatorių elementai), kurių galėtų suteikti Afganistanas. Tiesą sakant, Pekinas bando skatinti naujus projektus ir bendradarbiavimą nuo Afganistano Islamo Respublikos vyriausybės įkūrimo (pvz., 2008 m. Kinijos metalurgijos korporacija (MCC) su Afganistano vyriausybe pasirašė sutartį dėl Mes Aynak vario kasyklos),²⁹ tačiau dėl saugumo ir logistikos problemų pažanga buvo nedidelė.³⁰ Vis dėlto Pekinas, matyt, neatsisakė savo interesų šioje konkrečioje srityje, ir matome, kad Kinijos bendrovė „Sinoma International Engineering Co., Ltd.“ yra viena iš šešių bendrovių, likusių Talibano vyriausybės „Didelio masto kalnakasybos projektų“ sąrašas - tai sąrašas bendrovių, kurios išreiškė susidomėjimą bendradarbiavimu šioje srityje.³¹

Main heroin trafficking flows as described by reported seizures, 2015–2019

5 pav. Pagrindiniai opiatų, kilusių iš Afganistano, neteisėtos prekybos srautai 2015–2019 m.
 Šaltinis: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)

6 pav. Ne kuro naudingųjų iškasenų išteklių, pagrįsti 2007 m. preliminariu vertinimu.³²

Išvados

Šiuolaikinė Kinijos užsienio politika didžiąja dalimi grindžiama pragmatizmo principu. Galima sakyti, kad Kinijos ideologinės užsienio politikos Mao laikais ir dabartinio Pekino pragmatinio požiūrio neatitikimas yra panašus į skirtumą tarp Sovietų Sąjungos užsienio politikos, kurią vykdė Leninas 1920 m. ir Stalinas vėlesniais metais po Trockio tremties. Trumpai tariant, užsienio reikalai šiandieninėje KKP instrukcijoje yra visiškai diktuojami „realpolitik“ principų.

Jei manome, kad Pekinas labiau linkęs bendradarbiauti su autoritariniais režimais, taip yra ne dėl to, kad jie ideologiškai artimi, o dėl bendradarbiavimo veiksmingumo. Toks veiksmingumas susijęs ne tik su tuo, kad Pekinas sumažina kai kurių sandorių sudarymo išlaidas, bet ir su netikrumo, susijusio su tokio sandorio sudarymu, mažinimu. Pagal paprastą logiką (t. y. panašių atvejų galime rasti įvairių tarptautinių korporacijų veikloje) daug lengviau pirkti iš autokrato ir jo artimųjų, nei įtikinti demokratinę užsienio vyriausybę ir rizikuoti jos teisėkūros procesais. Net ir pati solidžiausia ir profesionaliausia lobistų įmonė Vašingtone ar Briuselyje negali pažadėti, kad susitarimas bus 100 proc. garantuotas; tačiau autoritarinis vadovas visuomet gali pasiekti, kad susitarimas būtų sudarytas.

Dabartinio Afganistano Talibano atveju Pekinui tai neabejotinai labai svarbu, iš dalies dėl nerimo dėl Kinijos vidaus išcentrinės jėgos Sincziango provincijoje. Tai gali paskatinti Talibano parama, iš dalies dėl to, kad Afganistano geografinė padėtis yra pagrindinė Juostos ir kelio iniciatyvos grandis, kurios Pekinas negali apeiti iš išorės. Kinijos Talibano politikos posūkiui yra tokie dramatiški, kad KKP gali atsidurti

sunkioje politinėje padėtyje. Tačiau saugumo ir ekonominiai interesai yra didžiuliai, o tai galiausiai nusveria politinio įvaizdžio riziką, dėl kurios Pekinas galiausiai nusprendė stiprinti ryšius su Talibanu. Pekinas ne tik keičia Afganistano vidaus politikos kryptį, bet ir pamažu keičia Talibano įvaizdį savo žiniasklaidos darbotvarkėje. Pagrįstai galima teigti, kad per pastaruosius kelis dešimtmečius Kinijos principas įtraukti politinę orientaciją į propagandos sistemą mažai keitėsi. Vykstant Rusijos invazijai į Ukrainą taip pat galime aiškiai pastebėti, kad panašūs metodai taikomi ir Kinijos vidaus žiniasklaidos diskursui.

Be to, kalbant apie Afganistano Talibaną, pastarojo meto drastiška Kinijos diplomatinė veikla ir sparti socializacija šalies viduje rodo, kad Pekino Talibano politika iš esmės pasikeitė, palyginti su jo Vidurio Azijos regionine strategija. Be to, tokio elgesio *raison d'état* rodo, kad šiuo metu KKP nėra karštakošiai Castro pasekėjai, vedami revoliucinio užsidegimo. Talibano atvejis mums rodo, kad KKP yra griežtas realistinis režimas, kuris imasi visų būtinų atsargumo priemonių, apskaičiuotų pagal savo interesus.

Talibanas susiduria su dideliais iššūkiais, susijusiais su jo paties „vidiniu teisėtumu“. Čia aprašytas „vidinis teisėtumas“ reiškia valdymo teisėtumą tarp religinių pasekėjų. Vis daugiau signalų rodo, kad daugelis radikalių Talibano narių yra labai nepatenkinti dabartinės Talibano vadovybės požiūriu į Kiniją, be pasaulietinių reformų po to, kai 2020 m. rugpjūtį užėmė valdžią. Taigi Kinijos ir Talibano santykiai išliks dinamiškoje raidos stadijoje net ir po to, kai Talibanas stabilizuos savo valdžią Afganistane.

Šaltiniai

- ¹ Guoji Jinrongbao, „国际金融报：中国为何要当塔利班调停人? [Tarptautinės finansų žinios: Kodėl Kinija nori būti Talibano tarpininke?], 2015 m., http://m.haiwainet.cn/middle/3541003/2015/0123/content_28341832_1.html
- ² Huanqiu Shibao, „清华学者：中国贸然出兵阿富汗将导致新疆乱局” [Qinghua scholar: Kinijos skubotasis karių siuntimas į Afganistaną sukels chaosą Sindziange], 2009 m., https://news.ifeng.com/mil/4/200912/1229_342_1491174_1.shtml
- ³ Swaine, M. D., “China and the “AfPak” Issue, China Leadership Monitor No. 31, 2010, <https://carnegieendowment.org/files/CLM31MS.pdf>
- ⁴ Taylor, R., “Top China official visits Afghanistan, signs security deal”, Reuters, 2012, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-china-idUSBRE88M02C20120923>
- ⁵ Ng, T. P., “China’s Role in Shaping the Future of Afghanistan”, *Policy Outlook*, 2010, https://carnegieendowment.org/files/china_role_afghanistan.pdf
- ⁶ Keista, kad Talibanas niekada nebuvo įtrauktas į Jungtinių Valstijų užsienio teroristinių organizacijų sąrašą. Pakistano „Tehrik-e Taliban Pakistan“ (TTP) įtrauktas (t. y. įtrauktas į sąrašą 2010 m. rugsėjo 1 d.), bet neįtrauktas Afganistano Talibanas, nors Talibanas yra įtrauktas į JT Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos suvestinį sąrašą kaip teroristinis subjektas, kuriam taikomos sankcijos. Žr.: JAV valstybės departamentas, Kovos su terorizmu biuras. *Užsienio teroristinės organizacijos*. Rasta adresu <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021 m. rugsėjo 16 d.; ir: Jungtinės Tautos. *Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos suvestinis sąrašas*. Žr., <https://scsanctions.un.org/8q1z7en-all.html>. Kinijoje Talibanas taip pat nėra įtrauktas į šalies teroristinių grupuočių sąrašą (t. y. pagal Kinijos Liaudies Respublikos viešojo saugumo ministerijos 2005 m. gruodžio 15 d. sudarytą teroristinių organizacijų sąrašą, kurios teroristinės organizacijos yra šios: 1) Rytų Turkestano nepriklausomybės judėjimas, 2) Rytų Turkestano išlaisvinimo organizacija, 3) Pasaulio uigūrų jaunimo kongresas ir 4) Rytų Turkestano informacijos centras, žr.: Kinijos Liaudies Respublikos Valstybės taryba, http://www.gov.cn/test/2005-06/28/content_10520.htm), o oficialiomis progomis ar panašiuose dokumentuose Kinijos vyriausybė Talibaną paprastai apibūdina kaip „塔利班政权 (angl.: „Talibano režimas“), „(塔利班政府 liet.: „Talibano vyriausybė“), „阿富汗塔利班 (liet.: „Afganistano Talibanas“)“ arba tiesiog „塔利班 (liet.: „Talibanas“)“.
- ⁷ Šaltinio internetinis adresas: <https://fdd-long-war-journal.github.io/2000-2020-Afghanistan/>.
- ⁸ Canyon D. & Sitaraman S. “China’s Global Security Aspirations with Afghanistan and the Taliban. Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies”. 1 Aug. 2020, p. 3. Rasta: <https://www.jstor.org/stable/resrep25711>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-09-03.
- ⁹ Iš tikrųjų Pekinas šią politiką vykdė iki 2018 m. ir, pasak Afganistano tyrėjo, 2016–2018 m. Kinija Afganistano vyriausybei suteikė daugiau kaip 70 mln. dolerių karinės pagalbos. Žr. <https://warontherocks.com/2020/04/chinas-strategic-assessment-of-afghanistan/>.
- ¹⁰ Cordesman A. H. “Estimates of Military Balance and the Size of the Threat Show Little or No Progress in Defeating the Taliban”. *Washington: Center for Strategic and International Studies (CSIS)*. 2019. p. 108-120, p. 109. Rasta: <https://www.jstor.org/stable/resrep22583.10>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-09-11.
- ¹¹ “根据阿富汗人民的需要，中方决定紧急提供价值2亿元人民币的粮食、越冬物资、疫苗和药品。 (liet.: „Atsižvelgdama į Afganistano žmonių poreikius, Kinija nusprendė skirti 200 mln. juanių maistui, žiemos įrangai, vakcinoms ir vaistams“). Kinijos Liaudies Respublikos Užsienio reikalų ministerija. 王毅出席首次阿富汗邻国外长会. 2021-09-08. Rasta: <https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzbhd/t1905606.shtml>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-09-16.
- ¹² “中国标准刊号/国内统一连续出版刊号 (liet.: „Kinijos standartinis serijos numeris / vietinis leidinio standartinis serijos numeris“), kuris nėra autorių teisių procedūra (t. y. kaip ISSN – Tarptautinis standartinis serijos numeris)”, o veikiau reguliavimo politika.

- ¹³ Dėl šių bendradarbiavimo santykių Kinijos privati žiniasklaida atlieka du vaidmenis KKP žiniasklaidos darbotvarkėje, kad pasitarnautų jos užsienio politikai: 1) ji yra skleidėja – skleidžia „tikrus gandus“, kad tuos žodžius panaudotų gatvėje – kad ugdytų visuomenės supratimą arba leistų visuomenei pasiruošti prieš vykdančią atitinkamą užsienio politiką; 2) ji taip pat gali imtis stiprintojo vaidmens, kad sinchronizuotųsi su KKP valstybine centrine žiniasklaida ir sinergiškai skelbtų idėją apie užsienio subjektą pagal Pekino politinius poreikius.
- ¹⁴ „Kinija nuosekliai pasisako prieš visų formų teroristinę veiklą ir remia kovos su terorizmu politiką. Tvirtas smūgis reiškia tikslų pataikymą, kuris turėtų padėti išvengti žalos nekaltiems civiliams. Kinija ir Jungtinės Valstijos gali sukurti ilgalaikį bendradarbiavimo mechanizmą kovos su terorizmu srityje.“ – Jiang Zemin, kalba, pasakyta 2001 m. spalio 19 d. *The Apec Economic Leaders' Meeting* (ekonomikos vadovų) susitikime. Rasta: <http://www.cntv.cn/lm/808/-1/59718.html>; paskutinį kartą žiūrėta: 2022-01-18.
- ¹⁵ Kinijos žinių tarnyba (CNS). *Kinija svarstys, ar siųsti taikos palaikymo kovines pajėgas, jei gaus JT prašymą. 2009-11-21*. Rasta adresu <http://mil.news.sina.com.cn/2009-11-21/1026574644.html>; paskutinį kartą žiūrėta: 2022-01-18.
- ¹⁶ Global Times. *Afganistanas yra Kinijos ir Jungtinių Valstijų strateginės bendradarbiavimo partnerystės kūrimo dirbtuvės. 2009-12-21*. Rasta adresu http://www.fjse.com/i/2009-12/21/content_2530201.htm; paskutinį kartą žiūrėta: 2022-01-18.
- ¹⁷ KKP „中共中央宣传部“ arba „中宣部“, pažodžiui išvertus į lietuvių kalbą, tiksliai reikšmė yra „Kinijos komunistų partijos centrinio komiteto propagandos departamentas“.
- ¹⁸ Būtina paminėti, kad apie šią geopolitinę būtinybę buvo užsiminta po savaitės, kitame „People's Daily“ komentuojamame straipsnyje: „Todėl labai tikėtina, kad Talibanas pasinaudos NATO pasitraukimo sukeltu „saugumo vakuumu“ ir surengs didžiulį išpuolį“. „People's Daily“. *Tarptautinis vaizdas: Afganistano karas, Jungtinių Valstijų aklavietė*. 2014-12-17. Rasta: <http://cpc.people.com.cn/n/2014/12/17/c83083-26223099.html>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-10-20.
- ¹⁹ Skalamera M. *The Sino-Russian Gas Partnership: Explaining The 2014 Breakthrough*. Cambridge: Harvard Kennedy School Belfer Center. November 2014. p. 4.
- ²⁰ Tai laikoma svarbiausia Pekino bendradarbiavimo su Afganistano Talibanu nuostata, ir iš tiesų abi šalys aiškiai supranta šį klausimą ir ne kartą patvirtino savo sutarimą; pavyzdžiui, 2021 m. rugsėjo 9 d. Talibano Kataro biuro atstovas spaudai Suhail Shaheen pakartojo, kad Talibanas neleis ETIM nariams tęsti mokymo, verbavimo ar lėšų rinkimo savo šalyje. Po dienos per eilinę spaudos konferenciją Kinijos URM atstovas spaudai nedelsdamas pakartojo ir pabrėžė, kad Kinija tikisi, jog Afganistano Talibanas laikysis duoto žodžio ir nutrauks ryšius su ETIM. Žr. Kinijos Liaudies Respublikos Užsienio reikalų ministerija. *20210910 MFA Spokesman Zhao Lijian Hosts the Regular Press Conference*. 2021-09-10. Rasta: https://www.fmprc.gov.cn/web/wjdt_674879/fyrbt_674889/202109/t20210910_9710982.shtml; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-10-28.
- ²¹ Priešingai nei Afganistane, Pakistano Talibano priešiška veikla prieš Kinijos piliečius pastaraisiais metais tebėra griežta, žr.: Shahzad A. „Pakistan says attack that killed Chinese was a suicide bombing“. *Reuters*, 2021 m. rugpjūčio 12 d. Rasta adresu <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/pakistan-foreign-min-says-bus-attack-that-killed-9-chinese-workers-was-suicide-2021-08-12/>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-12-18. Taip pat, Rehman Z. U. „Islamabad deeply alarmed by rise in Pakistan Taliban terrorism“. *Nikkei Asia*, 2021 m. rugsėjo 28 d. Rasta: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Afghanistan-turmoil/Islamabad-deeply-alarmed-by-rise-in-Pakistan-Taliban-terrorism>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-12-18.
- ²² Šaltinis <https://oec.world/en/profile/country/chn#yearly-imports>.
- ²³ Blumenthal D. „China, the United States, and the Geopolitics of Energy“. Washington: American Enterprise Institute, 2015
- ²⁴ Žr.: U.S. Energy Information Administration (EIA). *China Analysis*. 2020-09-30. Rasta: <https://www.eia.gov/international/analysis/country/CHN>; paskutinį kartą žiūrėta: 2021-11-17.
- ²⁵ Apie didžiulį Kvadaro uosto potencialą žr.: Zaman A. S. „Geopolitical Significance of Balochistan“. *Strategic Studies*. Islamabad: Institute of Strategic Studies Islamabad, Autumn 2017. Vol. 37, No. 3, pp. 126-144.

Priedas

1 lentelė. Reikšminga pastarųjų metų Kinijos diplomatinė veikla santykiuose su Afganistanu

Data	Vieta	Veikla	Kinijos vaidmuo ir metodas	Talibano galios dinamika Afganistane
Iki 2015 m	-	-	Iki 2012 m. Kinijos vaidmuo Afganistane buvo daugiausia iš šalies. Kinijos užsienio politika pradėjo keistis po tuometinio Kinijos saugumo vadovo Džou Jonkango (Zhou Yongkang) oficialaus vizito Kabule. Kalbant apie Talibaną, 2014 m. lapkričio mėn. įvykęs neoficialus susitikimas su jo delegacija (vieta nežinoma) reiškė Talibanų ir Pekino bendravimo atnaujinimą.	2014 m., kartu su NATO ir JAV pasitraukimo procesais, Talibanų pajėgų veikla nebeapsiribojo tik Puštuno kalnų teritorija, bet pradėjo platus masto puolimą, perėmusį keturių iš 373 Afganistano rajonų kontrolę ir tiesiogiai grasinantį 41 proc. likusių šalies rajonų.
2015 m. gegužės 21–22 d.	Urumči	Oficialus Afganistano vyriausiosios taikos tarybos ir Talibanų delegatų, vadovaujamų Mohammado Masoomo Stanekzai, susitikimas	Dvišalė, kai Kinija yra trečioji priimančioji šalis	2015 m. Afganistano vyriausybė de facto kontroliuoja 72 % šalies teritorijos.
2015 m. liepos 7-8 d.	Murree	2+2+1 Murrės taikos proceso pradžia	Daugiašalė, kai Kinija kaip stebėtoja	
2015 m. gruodžio 9 d	Islamabadas	„Azijos širdies“ ministrų konferencija, kurioje aptariamas galimas Talibanų ir Afganistano vyriausybės derybų laikotarpis	Daugiašalė, kurioje Kinija buvo svarbi dalyvė (Talibanai procese nedalyvavo)	
2016 m. sausio 11 d	Islamabadas	Pirmasis Afganistano, Pakistano, JAV ir Kinijos susitikimas Keturšalės koordinavimo grupės (KKG) rėmuose	Daugiašalė, kurioje Kinija buvo svarbi dalyvė (Talibanai procese nedalyvavo)	2016 m. Afganistano vyriausybė de facto kontroliuoja 52 % šalies teritorijos.
2016 m. gruodžio 27 d	Pekinas	Rusijos, Kinijos ir Pakistano trišalis dialogas dėl Afganistano, kuriame kalbama apie taikos derybų palengvinimą išbraukiant tam tikrus Talibanų narius iš sankcijų sąrašų	Daugiašalė, kurioje Kinija buvo svarbi dalyvė (Talibanai procese nedalyvavo)	

Data	Vieta	Veikla	Kinijos vaidmuo ir metodas	Talibano galios dinamika Afganistane
2017 m. balandžio 14 d	Maskva	Maskvos šešiašalės derybos dėl būdų atgaivinti taiką	Daugiašalė, kurioje Kinija buvo svarbi dalyvė (Talibanas procese nedalyvavo)	2017 m. Talibano veikla išplito visame Afganistane; šalies šiauriniame strateginiame Mazar-iŠarifo mieste buvo įvykdytas pirmasis išpuolis nuo 2001 m.
2017 m. birželio 6 d	Kabulas	Kabulo taikos procesas, apie pirmąją Afganistano taikos iniciatyvą	Daugiašalė, kurioje Kinija buvo svarbi dalyvė (Talibanas procese nedalyvavo)	
2019 m. birželio mėn.	Pekinas	Pirmasis oficialus Talibano vizitas, kuriam vadovavo Abdul Ghani Baradaras, susitikęs su Kinijos pareigūnais	Dvišalė, priimančioji šalis – Kinija	
2019 m. rugsėjo mėn.	Pekinas	Antrasis oficialus Talibano vizitas, kuriam vadovavo Abdul Ghani Baradaras, susitikęs su Kinijos pareigūnais	Dvišalė, priimančioji šalis – Kinija	
2019 m. spalio 29-30 d.	Pekinas	Dviejų dienų Afganistano vidaus konferencija Pekine	Daugiašalė, priimančioji šalis - Kinija	
2021 m. kovo 18-19 d.	Maskva	konferencija „Troika plus“	Daugiašalė, kurioje Kinija yra svarbi dalyvė	
2021 m. balandžio mėn.	Doha	konferencija „Troika plus“	Daugiašalė, kurioje Kinija yra svarbi dalyvė	2021 m. balandžio 13 d. Jungtinėms Valstijoms oficialiai paskelbus apie pasitraukimą iš Afganistano, Talibanas pradėjo didžiulį puolimą ir greitai užėmė šalį.
2021 m. liepos 21 d.	Tianjin	Užsienio reikalų ministras Vangas Yi (Wang Yi) susitiko su Afganistano Talibano politinės komisijos vadovu mula Abdul Ghani Baradaru	Dvišalė, priimančioji šalis – Kinija	
2022 m. kovo 24 d	Kabulas	Vangas Yi susitiko su Afganistano Talibano laikinosios vyriausybės laikinai einančiu ministro pirmininko pavaduotojo pareigas mula Abdul Ghani Baradar	Dvišalė, priimančioji šalis – Talibanas	

2 lentelė. Kinijos žiniasklaida 2001–2013 m.

Metai	Medium (kiniškas pavadinimas)	Tema (išleidimo data)	Svarbiausias turinys
2001	Guangzhou Daily (广州日报)	Atskleista, kaip Talibanas verčia paaugles mergaites būti sekso vergėmis (2001-12-26)	„Talibanas pagrobė 1 000 moterų, kai kurias iš jų Al-Qaeda laikė meilužėmis arba pardavė arabams kaip sekso verges.“
2002	Yangcheng Evening News (羊城晚报)	Talibanas jai įvykdė mirties bausmę - tai „nelaimingiausios Afganistano moters“ istorija. (2002-10-17)	„Taigi ši moteris tampa visų Afganistano moterų kančių simboliu valdant Talibanui.“
2003	Beijing Morning News (北京晨报)	Mullah Omar atkartoja Osama bin Laden (2003-02-18)	„Mullah Omar atkartoja Osamai bin Laden'ui ir ragina Afganistaną pradėti džihadą prieš Ameriką.“
2004	Shanxi Evening News (山西晚报)	Talibanas sabotuoja Afganistano rinkimus (2004-08-09)	„... per išpuolį žuvo du JT rinkimų darbuotojai.“
2005	China News Service (中国新闻社)	Talibanas pareiškė, kad yra paruošęs 45 „žmonių bombas“, kurios bet kada gali būti sunaikintos (2005-09-29)	„... parlamento rinkimai buvo palyginti stabilūs, tačiau dėl rinkimų taip pat pradėjo didėti smurtas (t. y. Talibanas).“
2006	China News Service (中国新闻社)	Talibanas Afganistane žudo nekaltas moteris ir vaikus šnipinėjimo pretekstu (2006-08-10)	„... jie žiauriai nušovė moterį ir vaiką, o jų lavonus pakabino ant medžio.“
2007	China Daily (中国日报)	Talibanas pagrobė 23 Pietų Korėjos piliečius, iš jų 15 moterų (2007-07-21)	„Jos (Talibano pagrobtos aukos) planavo savanoriauti Kandaharo ligoninėje ir vaikų darželyje.“
2008	Henan Commercial Daily (河南商报)	Talibanas: mergaitėms, kurios eis į mokyklą, bus įvykdyta mirties bausmė. (2008-12-27)	„Nuo kitų metų sausio nė vienai moteriai neleidžiama mokytis mokykloje, o už šio dekreto pažeidimą gresia mirties bausmė.“
2009	Global Times (环球时报)	Afganistanas – Kinijos ir JAV strateginės bendradarbiavimo partnerystės kūrimo seminaras (2009-12-21)	„(Kinija kišasi į Afganistano reikalus), kad patenkintų amerikiečių poreikį „Kinijos strateginiam užtikrinimui“ ir išsklaidytų skepticizmą, giliai įsišaknijusį dvišaliuose santykiuose.“
2010	China Daily (中国日报)	Amerikiečių kariai išsilaipino Talibano slėptuvėje ir paėmė svarbius kovotojų dokumentus ir nuotraukas (2010-02-20)	„... (JAV kariai) sėkmingai šturmo ir užėmė Talibano būstinę pietų Afganistano Helmando provincijos Mardžos rajone.“
2011	China Daily (中国日报)	Talibanas mokė penkiamečius „vaikus kareivius“ šaudyti iš pistoleto ir tapti žmogiška bomba (2011-07-11)	„Talibanas vis dažniau naudoja vaikus kaip savižudžius sprogdintojus arba verčia juos būti „gyvaisiais skydais.“
2012	Phoenix Television (凤凰卫视)	Talibanas sunaikino Bamijano budas – visas pasaulis pasibaisėjęs (2012-03-13)	„Tarptautinės bendruomenės šoko ir raginimų akivaizdoje Talibanas ne tik nesikeičia, bet dar arogantiškiau ir visai gina savo beprotybę.“
2013	People's Daily (人民日报)	Kinija 12 metų palaikė ryšius su Talibanu, kad neleistų Sindziango separatistams sukaupti savo pajėgų Afganistane (2013-06-25)	„... dabartinės Kinijos prioritetas derybose su Talibanu buvo Kinijos vidaus saugumas, o ne Afganistano taikos kūrimas.“

3 lentelė. Kinijos oficialiosios žiniasklaidos aprėptis A (2014–2021 m.)

Metai	Medium (kiniškas pavadinimas)	Tema (išleidimo data)	Svarbiausias turinys
2014	People's Daily (人民日报)	Išleistas knygos „Talibanas“ vertimas į kinų kalbą – joje pateikiami istoriniai faktai ir dabartinė Talibano padėtis (2014-12-04)	„2014 m., kai JAV kariuomenė kankinamai traukiasi iš Afganistano, o Talibanas kasdien vis dažniau rengia išpuolius, pasaulio visuomenė nerimauja dėl Afganistano ateities.“
2015	Xinhuanet (新华网)	Talibanas grįžta - nerimą kelianti padėtis Afganistane (2015-10-05)	„Todėl (t. y. kalbama apie ISIL ir Talibano konfliktą) Talibanas taip pat deda viltis į didesnį puolimą, kad užimtų daugiau teritorijų, pademonstruotų savo galią ir sulaukytų Islamo valstybių įtaką šalyje.“
2016	Xinhuanet (新华网)	Diskusija - ar Talibanas išliks ramus ir kalbėsis taikiai? (2016-01-05)	„Islamo valstybės“ kovotojų veikla skverbiasi į Afganistaną, o Talibanas, regis, nėra linkęs jų sulaukyti.“
2017	People's Daily (人民日报)	Kada ateis Afganistano aušra? (2017-08-24)	„JAV politika (t. y. karinių pajėgų dislokavimo didinimas) išprovokuos Talibano kontrataką. Talibanas ne kartą pabrėžė, kad derybų su Afganistano vyriausybe sąlyga yra ta, kad Jungtinės Valstijos išvestų savo karius iš šalies.“
2018	People's Daily (人民日报)	Neišsprendžiama Afganistano taikos proceso dilema (2018-05-01)	„Neseniai Talibanas paskelbė, kad „JAV karinių pajėgų dislokavimą (t. y. šalyje)“ laiko priežastimi, dėl kurios nepavyksta pasiekti taikos Afganistane. <...> Analizėje pažymima, kad dabartiniai sunkumai Afganistane yra neišsprendžiami; NATO karinė kampanija trukdo taikos procesui šalyje <...>.“
2019	China News Service (中国新闻社)	Kinijos delegatas ragina Jungtines Valstijas toliau tęsti derybas su Talibanu (2019-09-11)	„Jis (t. y. Kinijos delegatas JT Zhang Jun) pasisakė už tai, kad Jungtinės Valstijos tęstų derybas su Talibanu. Jis tikisi, kad visos grupuotės, įskaitant Talibaną, gali atsizvelgti į savo šalies ir žmonių interesus ir taip pradėti vidaus derybas, kad būtų greitai pasiektas konsensusas dėl būsimos politinės sistemos.“
2020	Xinhuanet (新华网)	Talibanas dar kartą patvirtina, kad laikysis JAV ir Talibano taikos susitarimo (2020-06-21)	„Birželio 19 d. Talibanas dar kartą patvirtino, kad laikysis Argumento ir Vakarų šalims, įskaitant Jungtines Valstijas, duoto pažado, kad „Afganistano grėsmė nekils“. <...> Mūsų šalis nebus naudojama prieš nieką. Jie neturėtų nerimauti.“
2021	Xinhuanet (新华网)	Afganistano Talibano greita pergalė - kritikuojamas JAV užsienio politikos fiasko (2021-08-16)	„... (t. y. Talibanas) užtikrina saugumą ir gerovę (t. y. Afganistano) žmonėms.“

4 lentelė. Kinijos privačios (vietinės) žiniasklaidos aprėptis B (2014–2021 m.)

Metai	Medium (kiniškas pavadinimas)	Tema (išleidimo data)	Svarbiausias turinys
2014	Sina (新浪网)	Afganistano Talibanas kaltina Pakistano Talibaną žudant studentus: jie yra chuliganai (2014-12-18)	„Nekaltų moterų ir vaikų žudymas (t. y. Pakistano Talibano žudynės Pešavaro mokykloje) pažeidžia islamo moralę.“
2015	The Paper (澎湃新闻)	The Rise of Omar and the Taliban (2015-07-29)	„Šią beviltišką akimirką Omaras gavo Dievo apreiškimą. Pranašo dvasia liepė šiam paprastam kaimo mulai atnešti taiką į savo šalį.“
2016	Interface News (界面新闻)	Talibano atstovai su „slaptu vizitu“ lankosi Kinijoje? „Global Times“: jei taip, tai turėtų būti naudinga taikai (2016-08-02)	„Talibanas laikomas organizacija, atstovaujanti didžiausios etninės grupės - puštūnų - interesams Afganistane. <...> įrodė, kad Talibanas yra neišvengiama Afganistano taikos kūrimo jėga.“
2017	Interface News (界面新闻)	Siekia teisėtumo? Talibano lyderis pasisako už žemės apželdinimą mišku ir jos gražinimą (2017-02-27)	„(Habitullah Akhundzada, Talibano lyderis): „Medžių sodinimas atlieka svarbų vaidmenį saugant aplinką, plėtojant ekonomiką ir gražinant žemę“
2018	Reference News (参考消息)	Užsienio žiniasklaida teigia, kad Talibanas šturmuoja ISIL, ir žada išnaikinti šią „piktžolę“ iš Afganistano (2018-08-13)	„Šimtai Talibano kovotojų persikėlė į Nangarharo provinciją, kad pradėtų plataus masto operaciją prieš „Islamo valstybės“ tvirtovę.“
2019	Tencent (腾讯网)	„Kodėl amerikiečių kariuomenė negali sunaikinti Afganistano talibų? Priešingai, jis tampa vis stipresnis. Tai lemia keturios priežastys.“ (2019-08-28)	„Ši organizacija turi pranašumą: Talibanas valdė šalį penkerius metus, o žmonės ją labai palaiko.“
2020	The Observer Net (观察者网)	Savaitės karinis komentaras: kaip Talibanas atstato savo karinę galią, kad galiausiai priverstų JAV „sutikti su taika“? (2020-03-01)	„Kadangi prie derybų stalo (t. y. su pasaulio supervalstybe Jungtinėmis Valstijomis) Talibanas laikomas lygiaverčiu partneriu, jis pasiekė savo politinį tikslą.“
2021	Baidu Space (百度空间)	Kinijos mokslininko lauko tyrimų Afganistane ataskaita: Talibano valdymas (2021-12-27)	„Po to, kai valdžią perėmė Talibanas, saugumas Kabule labai pagerėjo.“